

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.9.7.
SEC(2010) 1016 végleges

**A BIZOTTSÁG VÁLASZA A SZÁMVEVŐSZÉK KÜLÖNJELENTÉSÉRE
„MEGVALÓSULTAK-E A CUKORPIACI REFORM FŐ CÉLKITŰZÉSEI?”**

A BIZOTTSÁG VÁLASZA A SZÁMVEVŐSZÉK KÜLÖNJELENTÉSÉRE

„MEGVALÓSULTAK-E A CUKORPIACI REFORM FŐ CÉLKITŰZÉSEI?”

ÖSSZEFOGLALÁS

I, II, III. Az Európai Unió cukorpiacának 2006-os reformja sikeresen átalakította az ágazatot, hosszú távú szakpolitikai keretet biztosított számára, és jelentős mértékben javította az ágazat versenyképességét. Az európai uniós cukortermelők jelenleg olyan környezetben működnek, ahol a szabályozott piaci árak 36 %-kal csökkentek, és ahol a termelés jellemzően a magas jövedelmezőségű régiókban koncentrálódik.

A reform legfontosabb elemeként jelentős mértékben csökkentették a szabályozott piaci árakat, és létrehoztak egy olyan ideiglenes szerkezetátalakítási alapot, amely a termelési kvótáról lemondó piaci szereplők kompenzálását és a reform következtében esetlegesen fellépő negatív társadalmi és környezeti hatások ellensúlyozásának elősegítését célozza. Ez arra ösztönözte a legkevésbé versenyképes cukortermelőket, hogy lemondjanak kvótájukról. Ezenkívül az uniós cukoripar versenyképességének további előmozdítása érdekében egyszeri fizetés ellenében kiegészítő kvótákat bocsátottak az uniós piaci szereplők rendelkezésére.

A reform a mezőgazdasági kiadások szempontjából költségvetés-semleges volt. A Bizottság javaslata figyelembe vette a cukorról szóló jegyzőkönyvet aláíró AKCS-országokban szükséges kiigazításokat, kezelésük a reformcsomag keretén belül a Tanács és a Parlament által jóváhagyott külön támogatási program keretében történik majd.

A cukorpiac reformját az Európai Unió 2001-es „fegyvereken kívül mindent” kezdeményezése, illetve a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) uniós cukorágazatra vonatkozó 2005-ös döntése tükrében kell vizsgálni. A „fegyvereken kívül mindent” rendszer keretében a legkevésbé fejlett országok számára szabad hozzáférést biztosítottak az uniós piachoz, beleértve a cukorpiacot is. A WTO döntése az uniós cukorexport támogatásának csökkentését tette szükségessé. Ennek hatására az Európai Uniónak a megfelelő piaci egyensúly fenntartása érdekében csökkentenie kellett cukortermelési kvótáit. Ezért a Számvevőszék által említett fejlemények némelyike (pl. a termelési kvóták csökkentése) végső soron inkább a tágabb értelemben vett politikai környezet fent említett két változásának következménye. Más fejlemények pedig (pl. a gyártó létesítmények koncentrációja és bezárása) – legalábbis részben – hosszabb távú tendenciákkal állnak összefüggésben.

V. Egyértelműen látszik, hogy a reform végrehajtásával az uniós cukorágazat versenyképesebbé vált, és a Bizottság úgy véli, hogy az erre vonatkozó célkitűzést maradéktalanul sikerült teljesíteni.

A reform a kvótákról való önkéntes lemondásokra épült, amelyet egy külön e célból létrehozott ideiglenes szerkezetátalakítási alappal támogattak meg. A termelés beszüntetésére vagy fenntartására vonatkozó döntést valamennyi cukortermelő vállalkozásnak magának kellett meghoznia, figyelembe véve azt, hogy a jövőben hosszú távú jövedelmezőségüket lényegesen alacsonyabb szabályozott piaci árak mellett kell biztosítaniuk.

Az, hogy a reform egyszerre kínálta fel a kvóták lemondásának és újabbak szerzésének lehetőségét, tökéletesen megfelelt a kisebb, de versenyképesebb uniós cukorágazat megteremtésére irányuló célkitűzésnek.

Amint az a Bizottság 1. táblázatában szereplő adatok alapján megállapítható, a kvótákról való lemondás inkább az alacsony kombinált jövedelmezőségű tagállamokban volt jellemző, míg az új kvóták 93 %-át a magas kombinált jövedelmezőségű tagállamokban osztották ki. Ennek

eredményeképpen a magas jövedelmezőségű tagállamok teszik ki az uniós kvóta 78 %-át (a reform előtt 68 %-át), míg az alacsony jövedelmezőségű tagállamok jelenleg a kvóták 5 %-át (azelőtt 12 %-át) birtokolják.

VI. A Bizottság üdvözlí, hogy a Számvevőszék elismeri a cukorpiac és a cukor árának stabilizálására vonatkozó reformcélkitűzés megvalósulását.

A külföldi cukorkészletektől való nagyobb függőség az Európai Unió kereskedelmi és fejlesztési politikájának, és különösen a „fegyvereken kívül mindent” rendszer következményének tudható be, amelynek keretében korlátlan hozzáférést biztosítottak az uniós piacra a kevésbé fejlett országokból származó import számára, amely országok közül némelyik jelentős cukorexportáló potenciállal rendelkezik.

Ezen felül, a cukorpiaci támogatások rendszere rendelkezik azokkal a eszközökkel, amelyek az Európai Unió piacán jelentkező esetleges készlethiány kezeléséhez szükségesek, elsősorban a kvótán felül előállított cukor kvótacukorra történő átváltásával.

A Bizottság hamarosan felmérést készít a cukorpiac ártranszmissziós rendszeréről, hogy világosabban lásson ebben a kérdésben.

VII. A szubszidiaritás elvével összhangban, az üzembezárások (vagy termelésesökkentések) következményeinek kezelése, többek között a szükséges diverzifikációs intézkedések végrehajtása, a tagállamok feladatkörébe tartozik. Mindazonáltal, az ilyen intézkedések megfelelő időben történő végrehajtásának biztosítása és azt követően az indokolatlan késedelmek elkerülése érdekében az uniós jogszabályok részletesen meghatározzák a végrehajtásra és kifizetésekre vonatkozó határidőket, amelyek betartása a tagállamok számára kötelező.

A reform versenyképesebb gazdasági környezetet teremt a hagyományos cukorfinomítók számára, akiknek át kell alakítaniuk tevékenységüket annak érdekében, hogy az új viszonyok között is versenyképesen maradjanak. A Bizottság eredeti javaslatában még nem szereplő átmeneti támogatás célja, hogy lehetővé tegye az ilyen vállalkozások számára a versenyképességük javításához szükséges intézkedések meghozatalát.

VIII. A cukorpiaci támogatás rendszerének reformjával kapcsolatban a cukorpiac közös szervezésén belül bevezetett valamennyi változtatást figyelembe kell venni; többek között a cukorrépára magas árgaranciákat megállapító, valamint termelési és export-visszatérítéseket előíró intézkedésekről a mezőgazdasági termelőknek szánt közvetlen támogatáson alapuló rendszerre való áttérést is. E tekintetben a cukoripar támogatási rendszerét úgy alakították ki, hogy a mezőgazdasági kiadások szempontjából költségvetés-semleges legyen (lásd még a Számvevőszék 89. pont alatti észrevételét). A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezt a célkitűzést sikerült megvalósítani.

A 320/2006/EK tanácsi rendelet 1. cikke (3) bekezdésének megfelelően a cukoripari szerkezetátalakítási alapon rendelkezésre álló összeget az intézkedések alpból való finanszírozása után az EMGA Garanciarészlegéhez kell rendelni.

Az AKCS-EU partnerségi megállapodás keretében tett EU kötelezettségvállalások eredményeként elfogadott kísérő intézkedések az AKCS-országok támogatását szolgálják a szegénység csökkentésére és a fenntartható fejlődésre való törekvésükben. A cukorpiac reformjához vezető folyamat részeként a Bizottság elkötelezte magát amellelt, hogy támogatást nyújt a cukorról szóló jegyzőkönyvet aláíró, előnyben részesített országokban a szükséges kiigazítások végrehajtásához, és megvizsgálta a cukoripar reformjának az AKCS-országokra gyakorolt hatását. Az AKCS-országoknak szánt kísérő intézkedések szükségességét alaposan mérlegelték, és ezek az intézkedések nem érintik a költségvetés mezőgazdasági fejezetét.

IX.

Első francia bekezdés - A Bizottság természetesen mindig nagy gondot fordít arra, hogy olyan eszközöket és intézkedéseket dolgozzon ki, amelyek átfogó következetességet biztosítanak, és amelyek az igények alapos technikai felmérésén, valamint tárgyilagos és megkülönböztetésmentes kritériumokon alapulnak. Ezt a megközelítést alkalmazta a cukorpiac reformja esetében is.

Második francia bekezdés - A cukorpiacra vonatkozó, 2014/2015-ös gazdasági év utáni szabályokról szóló javaslatának készítése során a Bizottság, a múltbeli tapasztalatokra építve, egy sor lehetőséget fog megvizsgálni.

Harmadik francia bekezdés - A Bizottság álláspontja szerint a cukorpiacon a reform eredményeként kialakuló új egyensúly – beleértve az EU önellátási szintjét is – összhangban áll a Szerződés rendelkezéseivel, amelyek nem írják elő, hogy az Európai Uniónak minden mezőgazdasági termék tekintetében önellátónak kell lennie. Ezen felül, a cukorpiaci támogatások rendszere rendelkezik azokkal a eszközökkel, amelyek az Európai Unió piacán jelentkező esetleges készlethiány kezeléséhez szükségesek, elsősorban a kvótán felül előállított cukor kvótacukorra történő átváltása révén.

Negyedik francia bekezdés - A Bizottság hamarosan felmérést készít a cukorágazat átranszmissziós rendszeréről, hogy világosabban lásson e kérdésben.

Ötödik francia bekezdés - A szubszidiaritás elvével összhangban, a diverzifikációs intézkedések végrehajtása és a környezetvédelmi kötelezettségek betartásának biztosítása a tagállamok felelősségi körébe tartozik, amelyek alkalmasabbak arra, hogy az egyes eseteknél figyelembe veendő egyedi tényezők fényében meghozzák a szükséges intézkedéseket.

BEVEZETÉS

4. A cukorpiac kvótákon alapuló támogatási rendszerének zavartalan működéséhez az izoglükózra és az inulinszirupra is kvótákat kell meghatározni, mivel, amint arra a Számvevőszék helyesen rámutatott, mindkét termék a cukor egyik lehetséges helyettesítője. A kvóták bevezetésére akkor került sor, amikor az említett alternatív édesítőszeret a Közösségben olyan mennyiségben állították elő, ami már zavart okozhatott volna a cukorpiac támogatási rendszerének rendes működésében. A kvótákat az adott időszakra jellemző termelési kapacitásnak megfelelő szinten állapították meg.

5. A Bizottság szeretné egyértelműen leszögezni, hogy a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) döntése értelmében nincs abszolút értelemben vett mennyiségi korlátozás a fehér cukor kivételére.

A WTO-munkacsoport és WTO fellebbviteli testülete ajánlásában felvetette, hogy a WTO vitarendezési testülete kérje fel az Európai Közösséget (EK), hogy cukorpiaci támogatási rendszerét, amennyiben az nem egyeztethető össze a WTO mezőgazdasági megállapodásával hozza összhangba az említett megállapodás szerinti kötelezettségeivel.

Azon kérdéseket illetően, amelyek nincsenek összhangban az említett megállapodással, a WTO fellebbviteli testülete 2005. április 28-i jelentésében megerősítette a WTO-munkacsoport megállapításait, miszerint

Első francia bekezdés - az egyes AKCS-országokból és Indiából származó preferenciális behozatalokra vonatkozó EK-lista 1. lábjegyzetének nem volt jogi hatása az EK-listában szereplő közösségi mennyiségi kötelezettségvállalás szintjének kiterjesztésére vagy más módon történő módosítására.

Második francia bekezdés - a panaszosok (Ausztrália, Brazília és Thaiföld) *prima facie* bizonyítékot szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy azok a C (azaz kvótán felül előállított) cukrot előállító termelők/exportálók, akik túllépik az EK kötelezettségvállalási szinteket „pénzügyi juttatásban” részesültek kivitelek után i. azáltal, hogy a C cukorrépat a teljes előállítási költségnél alacsonyabb áron adták el C cukrot előállító termelők részére; és ii. közvetett módon nyújtott pénzügyi eszközök formájában, az EK cukorpiaci támogatási rendszerének működéséből eredő, a WTO mezőgazdasági megállapodásának 9.1(c) cikke értelmében vett keresztszubszenciák révén (amelyek az exporttámogatások csökkentésére vonatkozó kötelezettségvállalás hatálya alá tartoznak),

Harmadik francia bekezdés - az Európai Közösség nem tudta igazolni, hogy az Európai Közösség kötelezettségvállalási szintjét meghaladó C cukor és AKCS/India (egyenértékű) cukor kivitele nem részesült támogatásban.

Ennek megfelelően az Európai Unió a WTO-megállapodás keretében tett kötelezettségvállalásait túllépve is engedélyezheti a kvótán felül előállított cukor kivitelét, feltéve, ha az EU megfelelő módon igazolja, hogy ez a kivitel nem részesül támogatásban.

1. háttérmagyarázat

Lásd: az 5. pontra adott választ.

7. A Bizottság mindenképp előtt szeretné kihangsúlyozni, hogy a WTO döntésében előírt korlátozást csak a szubszencionált kivitelre kell alkalmazni, és nem a teljes uniós cukorexportra. Ennek megfelelően, a kvótacukor, valamint a kvóta keretében és kvótán felül előállított izoglükóz kivitele – ameddig export-visszatérítésben nem részesül – nem tartozik a korlátozás hatálya alá.

9. A reform céljai közvetlenül összefüggnek a közös agrárpolitikának (KAP) a Szerződésekben foglalt célkitűzéseivel. Ezen felül, a részben egymásnak ellentmondó célkitűzések nem a reform átgondolatlanságából, sokkal inkább átfogó jellegéből fakadnak. A reform különféle célkitűzései a cukorpiac különböző aspektusait tükrözik, amelyek között megfelelő egyensúlyt kell teremteni.

10.

d) A második évben a kvótalemondások alacsonyabb szintje túltermeléses helyzetet teremtett a belső piacon, amelynek következtében a Bizottságnak két intézkedéscsomagot kellett elfogadnia: egyrészt az export-visszatérítések 2007/2008. gazdasági évre történő kiterjesztéséről, másrészt egy 13,5 %-os kivonás meghatározásáról (290/2007/EK bizottsági rendelet) a piac szerkezeti egyensúlyának fenntartása érdekében.

e) Mivel a reform a cukorrépa árának csökkentését is magában foglalta, ez közvetlenül kihatott a termesztők bevételeire, így a kompenzációra való jogosultságra is. A gabonatermesztők számára az izoglükóz a gabonapiacnak csak egy marginális területét érinti, amelynek az ára sokkal inkább más változóktól függ. A reform nem érintette érezhető módon a gabonatermesztők bevételeit, és ezért semmilyen kompenzációra nem tarthatnak jogosan igényt.

ÉSZREVÉTELEK

21. A szerkezetátalakítás hatékony és zökkenőmentes végrehajtásának biztosítása érdekében a Bizottság egy olyan reform-modell alkalmazása mellett döntött, amely a cukortermelők önkéntes döntésein alapul. A választott modell hatékonyan bizonyult a reform célkitűzéseinek megvalósítása szempontjából. Egy konkrét régiókra vagy egyéni termelőkre alapozott megközelítés alkalmazása esetén a kvótakorlátozásokban érintett tagállamok és

piaci szereplők heves ellenállásán túl, gyakorlati szempontból komoly problémát jelentett volna annak kiválasztása, hogy kinek kell abbahagynia, és kinek folytatnia tevékenységét.

22. A reform elsődleges célja az volt, hogy új egyensúlyi helyzetet teremtsen az EU cukorágazata számára egy olyan belső piacon, amelyet a harmadik országokból érkező behozatallal szembeni nagyobb nyitottság jellemez. E cél megvalósításához kvótacsökkentésre volt szükség; a fennmaradó vállalkozásoknak képesnek kell lenniük egy jóval alacsonyabb szabályozott piaci árat alkalmazó piacon is működőképesnek maradni.

23. A hatékonyságot és az átláthatóságot szem előtt tartva a Bizottság egy olyan reform-modell alkalmazása mellett tette le a voksát, amelyben a termelés fenntartására, csökkentésére vagy beszüntetésére vonatkozó végső döntést az egyes cukortermelő vállalkozások hozzák meg annak tükrében, hogy a jövőben jóval alacsonyabb árakkal kell számolniuk. Kiegészítésképpen, pénzügyi ösztönzésben részesültek azok a vállalkozások, amelyek hajlandók voltak lemondani kvótájukról. E modellben nincs szükség arra, hogy valamennyi egyéni uniós cukortermelő aktuális jövedelmezőségét és jövőbeni kilátásait megvizsgálják. A Bizottság ezért a kiválasztott modell esetében nem tartotta szükségesnek a termelékenységre és hatékonyságra vonatkozó adatok begyűjtését. Mindezen felül, egy ilyen vizsgálat a magánvállalkozások bizalmas vonatkozásaira is kiterjedne, és a vállalkozások ez alapján való összehasonlítása nem lenne ellentmondásoktól mentes.

A reform bevezetése az uniós cukoripar versenyképességének szempontjából kétségtelenül eredményesnek bizonyul, hiszen a működő vállalkozásoknak a jelen körülmények között lényegesen alacsonyabb szabályozott árak mellett kell fenntartaniuk jövedelmezőségüket.

24. A Bizottság mindig is a rendelkezésére álló legjobb információkat használta a tagállamok cukorágazatának jövedelmezőségére vonatkozó becslések elkészítése során. Az eredmények megbízhatósága érdekében e vizsgálatokat a háttérben meghúzódó valódi tendenciák alapján, ésszerű időszakra vonatkozóan kell elvégezni. A reform jelenlegi eredményei döntő részben igazolták e becslések helyességét.

Az eredeti hatásvizsgálatot (SEC(2003) 1022) az LMC (élőállat és hús bizottság) által a CEFS (cukortermelők európai bizottsága) számára 2003-ban „A cukorpiac közös szervezésének jövőbeni reformjával kapcsolatos jövőbeni lehetőségek értékelésére vonatkozó tanulmány” címmel összeállított dokumentum adatai alapján készítették el, amely nagy részben megerősítette a Bizottság korábbi következtetéseit.

A hatásvizsgálat naprakész változatának (SEC(2005) 808) elkészítéséhez számos forrást, többek között az ágazati szervezetek (pl. Comité Européen de Fabricants de Sucre, Confédération Générale de Betteraviers) vagy a tagállamok által megrendelt különböző felméréseket, valamint egyéb tudományos munkákat is felhasználtak.

A hatásvizsgálat naprakész változatának 2. táblázatában található adatok tehát a jelenleg elérhető legfrissebb adatok, amelyek megfelelőek a tagállami cukorágazat jövedelmezőségének felméréséhez.

25. A Bizottság által alkalmazott reform-modell jellegzetességei tekintetében lásd a 23. pontra adott választ.

Amint azt a Bizottság 1. táblázatban közölt adatok mutatják, a reform bevezetését követően a magas jövedelmezőségű tagállamok részesedése a kvótákból 68 %-ról 78 %-ra emelkedett, míg az alacsony jövedelmezőségű tagállamok részesedése 12 %-ról 5 %-ra esett vissza. Az uniós cukorágazat versenyképessége terén elért eredmény egyértelműen látszik.

26. A reform lényege az volt, hogy 2009/2010-re a kvótatermelés önkéntes lemondások révén 6 millió tonnával csökkenjen, amelynek elősegítésére egy négyéves, szerkezetátalakításra

igénybe vehető támogatási rendszert hoztak létre. Míg az első évben lemondott kvótamennyiség (1,47 millió tonna) még összhangban állt az említett céllal, a második évben ennél kevesebb kvótáról mondtak le (0,71 millió tonna), amely arra készítette a Bizottságot, hogy megtegye a szükséges kiigazításokat. Az erre vonatkozó 1261/2007/EK tanácsi rendeletet 2007 októberében fogadták el.

A reform első évében a kvótákról való lemondást ösztönző eszközöket csak a kevésbé versenyképes gyártók találták vonzónak, és a lemondott kvóták mennyisége nem volt elégséges ahhoz, hogy az ágazat új egyensúlyi helyzetbe kerüljön. Amint azt a Számvevőszék a 27. pontban helyesen és részletesen leírja, az egyik legfontosabb akadály nem a pénzügyi ösztönzők hiánya, hanem a termesztrők és vállalkozók számára fenntartott támogatás egy részét övező bizonytalanság volt.

28. A termesztrőknek szánt ötéves átmeneti, termeléstől függő támogatást a cukorpiaci reform politikai összefüggéseinek tükrében kell vizsgálni, azt ugyanis azoknak a tagállamoknak is támogatniuk kellett, amelyekben a reform termelési kapacitáskiesést eredményez. A cukorpiaci reformját a végső eredmények tükrében, az átmeneti időszak végén kell értékelni.

29. A kvótalemondások Bizottság által becsült teljes mértéke nem az egyéni vállalkozások jövedelmezőségének vizsgálatán, hanem az uniós cukorágazatra kiható új makrogazdasági feltételek eredményén alapul, nevezetesen a WTO-munkacsoport döntésén és az egyes cukor-exportőröknek biztosított nagyobb piaci hozzáférése.

Mivel a Bizottság nagymértékben egyetért a Számvevőszék azon megállapításával, hogy a cukortermelők jövedelmezősége egyazon régió belül eltérő lehet, olyan reform-modellt választott, amelyben a végső döntést az egyéni vállalkozások hozzák meg. Ezt szem előtt tartva, a reform az új piaci egyensúly megvalósítását nem úgy kívánta elérni, hogy a legalacsonyabb jövedelmezőségű tagállamokban egyszerűen beszünteti a termelést, hanem úgy, hogy olyan feltételeket és eszközöket dolgozott ki, amelyek lehetővé teszik az ágazat számára, hogy a szükséges termeléskorlátozásokat vállalni tudja.

30. A cukortermelés beszüntetéséről az egyes cukortermelők döntöttek. Nyilvánvaló, hogy a legnagyobb hatékonysággal működő cukortermelők alkalmasabbak arra, hogy tevékenységüket alacsonyabb árak mellett is folytassák. Amint arra a Számvevőszék jelentésének más részeiben helyesen rámutat, a cukortermelés kombinált jövedelmezősége nem csak a feldolgozóüzemek gazdasági teljesítményétől, hanem a termesztrési ágazat versenyképességétől is függ. A fenntarthatósághoz mindkét gazdasági területnek egyformán versenyképesnek kell lennie.

32.

c) 2010-ben a kötelező, kompenzációmentes kvótakorlátozás bevezetése ott, ahol az önkéntes lemondások révén a célértéket nem sikerült elérni, fontos eszköznek bizonyult a nagyarányú kvótalemondás biztosítása terén a reform harmadik évétől kezdődően.

34. Amint azt a Számvevőszék a 27. pontban leírja, az egyik legfontosabb tényező, amely a második évben megakadályozta a szerkezetátalakítási alap nagyobb kihasználását, a cukortermelőknek nyújtandó támogatás tényleges összegét övező bizonytalanság volt. Ezen felül a Bizottság szeretné kihangsúlyozni, hogy a támogatás teljes összege nem növekedett a reform második szakaszában, amikor ugyanakkor a teljes kvótalemondásokra vonatkozó célkitűzés teljesült.

35. A kvótalemondásokról a vállalkozások önkéntes alapon döntöttek miután saját maguk felmérték aktuális helyzetüket és jövőbeni kilátásaikat. Az EU valamennyi piaci szereplője azonos feltételek mellett ugyanazon alternatívák közül választhatott, és mindegyikük olyan döntést hozott, amelyet a leginkább megfelelőnek ítélt.

36. A cél az volt, hogy a reform után minden tekintetben javuljon az EU cukorágazatának termelékenységére, és ezt a célt sikerült megvalósítani.

Mivel önkéntes rendszerről van szó, valamennyi uniós cukortermelő igénybe vehette a szerkezetátalakítási támogatási rendszert. A végső döntéseket az egyéni vállalkozások hozták meg, szem előtt tartva a vállalkozás valószínűsíthető jövedelmezőségét az új piaci környezetben.

Lásd még a Bizottságnak a 25. pontra adott válaszában említett számadatokat.

37. Az egyéni vállalkozások versenyképességét nemcsak az adott vállalkozásoknak otthont adó tagállam viszonyai határozzák meg, hanem azt méretük, feldolgozóüzemek teljesítménye, az irányítás hatékonysága és sok egyéb tényező is befolyásolja. Amint azt a Számvevőszék helyesen megállapítja, az egyazon tagállamban működő vállalatok között a jövedelmezőség tekintetében mutatkozó eltérések is jelentőséggel bírhatnak.

A reform előtt a magas jövedelmezőségű tagállamok számára összességében sokkal több kvótát osztottak ki, mint az alacsony jövedelmezőségű tagállamok számára. A III. mellékletben közölt adatok azt mutatják, hogy az alacsony jövedelmezőségű tagállamokban a reform után rendelkezésre álló kvótamennyiség a reform előtti mennyiség 31 %-át teszi ki. A magas jövedelmezőségű tagállamok esetében ez a százalékos arány 81 %.

38. A Bizottság meglátása szerint a reform célkitűzéseit sikerült teljes mértékben megvalósítani, és továbbra is meg van győződve arról, hogy az egyéni termelők a legalkalmasabban arra, hogy jövőbeni versenyképességük felmérése alapján döntéseket hozzanak.

39-40. A Bizottság megítélése szerint a mechanizmusok nem ütköznek egymással, tekintettel arra, hogy a kiegészítő kvótáknak a szerkezetátalakítási alappal ösztönzött kvótalemondásokkal egyidejűleg történő felkínálása mögött meghúzódó szándék pontosan a Számvevőszék által említett cél megvalósítása volt, nevezetesen az, hogy – a feldolgozókapacitás növelésével – elősegítsék a már addig is versenyképes vállalatok versenyképességének további erősödését.

40. (második francia bekezdés) Amíg a cukorfeldolgozó üzemek a reform hatására alacsonyabb cukorrépaárak miatt előnyben részesülnek, az izoglükóz feldolgozásához használt kukorica és egyéb nyersanyagok ára nem változik. Annak biztosítása érdekében, hogy az izoglükóz-feldolgozók relatív versenyképességüket fenn tudják tartani, ingyenes kiegészítő kvótákat biztosítottak számukra, hogy kihasználhassák a méretgazdaságosság előnyeit.

41. A két intézkedés együttes alkalmazásának az volt a célja, hogy elősegítse a cukortermelés azon vállalkozásokra történő koncentrációját, amelyek versenyképességük megőrzése tekintetében az elkövetkező években a legjobb kilátásokkal rendelkeznek, és ezáltal javuljon az EU cukorágazatának általános versenyképessége.

42. A reform célja az volt, hogy az EU cukorágazatának szükséges kiigazítása zökkenőmentes és hatékony módon valósuljon meg. Ehhez a kvótákról lemondó vállalkozások számára egy szerkezetátalakítási alapról, a termelés fenntartása mellett döntő vállalatok számára pedig az átalakítást segítő rugalmas eszközökről kellett gondoskodni. Az európai uniós gyártókat arra kérték fel, hogy lehetőségeik és piaci kilátásaik felméréseivel hozzanak meg egy sor döntést. Ebben a komplex gazdasági környezetben néhány vállalat először a kvótavásárlás mellett döntött, majd később a kvóták egy részéről lemondott.

A Bizottság megítélése szerint a piaci szereplők rugalmasabb hozzáállásának köszönhetően az uniós cukorágazat átalakítása hatékonyabban valósult meg, miközben a piaci szereplők egyenlő elbánásban részesültek.

Amint arra a Számvevőszék rámutatott, a kvótavásárlásból befolyt összeg megegyezett a kvótákról való lemondásért nyújtott kompenzáció összegével.

Az állítólagos negatív pénzügyi következményeket illetően kérjük, olvassák el a Bizottság 43. pontra adott válaszát.

43. Miközben a cukorfeldolgozó üzemek kihasználhatják a reform hatására kialakuló alacsonyabb cukorrépaárakból adódó előnyöket, az izoglükóz előállításához használt kukorica és egyéb nyersanyagok árai változatlanok maradnak. Mivel a cukor árának csökkenése maga után vonja az izoglükóz árának csökkenését is, a reform az izoglükózgyártók nyereségének csökkenését eredményezte volna.

Annak érdekében, hogy az izoglükózgyártók képesek legyenek fenntartani relatív versenyképességüket, valamint a cukortermelők és izoglükózgyártók között egyenlő feltételek alakuljanak ki, megemelték az izoglükózra vonatkozó kvóták számát, hogy ezáltal a gyártók részesüljenek a méretgazdaságosság előnyeiből.

A Bizottság szeretné hangsúlyozni, hogy – a cukorkvóták esetében alkalmazott eljáráshoz hasonlóan – a kvótákról lemondó és ezért szerkezetátalakítási támogatást igénylő izoglükózgyártóknak szerkezetátalakítási tervet kellett benyújtaniuk, és igazolniuk kellett annak megfelelő végrehajtását.

44. A reform – a cukorrépa minimálárának csökkentése révén – az ágazat, többek között a termeszítők versenyképességének általános javítását célozta. Amint arra a Számvevőszék VI. melléklete is rámutat, egyes tagállamok úgy döntöttek, hogy a diverzifikációs támogatásokkal elsősorban a cukorrépa-termeszítőket célozzák meg.

45. A reform eredményei azt mutatják, hogy az uniós cukorrépa-termeszítők alkalmazkodóképessége nagyobb az eredetileg becsült mértéknél, a cukorrépa termesztése pedig a 2. táblázatban említett tagállamok jelentős területein folytatódik.

46-47. A cukortermelés – jellegénél fogva – nagyipari létesítményeket igényel. Az ágazat csak akkor maradhat versenyképes, ha a cukorrépa termesztését és feldolgozását egyaránt versenyképes környezetben végzik. A Számvevőszék jelentésében szereplő esetekben az is elképzelhető, hogy működő ipari létesítményeket a környező térségben termesztett cukorrépa korlátozott versenyképessége miatt voltak kénytelenek bezárni. Ez látszik valószínűnek a Számvevőszék által a 30. pontban leírt esetben.

50. A Számvevőszék észrevétele a Tanács által elfogadott jogalappal kapcsolatos, amelynek végrehajtása a Bizottság számára kötelező.

51. A reform hozzájárult az uniós belső piac és a világpiac között tátongó árszakadék áthidalásához. Az uniós cukorágazat ma sokkal inkább piacvezérelt és versenyképesebb, mint amilyen a reform előtt volt.

54. A Bizottság üdvözli, hogy a Számvevőszék elismeri az uniós cukorpiacnak a reform bevezetése óta tartó stabilitását.

55. Az említett országokból származó behozatal tényleges szintje az uniós piac világpiachoz viszonyított vonzóképességétől függ. A reform által megvalósított célok egyike ennek az árszakadéknak az áthidalása volt.

56. A nagyobb importfüggőség nem a cukorágazat reformja, hanem az EU szakpolitikája következtében alakult ki, amely a jó termelési potenciállal rendelkező kevésbé fejlett országokban a gazdaság hajtómotorjának szánt cukortermelés fellendítését célozza.

57. A Bizottság meglátása szerint az ágazat reformja következtében kialakult új piaci egyensúly a belátható jövőben fenntartható marad. A piaci fejlemények is ezt igazolják.

58. Az Európai Unió nagyobb mértékű importfüggősége logikusan következik abból, hogy az EU piacát megnyitották harmadik országok előtt. Mindazonáltal, az importfüggőség jóval nagyobb mértékű lenne akkor, ha az Európai Unióban a cukor ára a reform bevezetése előtti magas szinten maradt volna.

Mindent egybevetve, a reform után fenntartott kvótán belüli önellátás szintje (közel 85 %) kielégítőnek tekinthető, és a Bizottság e tekintetben szeretné hangsúlyozni, hogy a rendszer keretében rendelkezésre állnak azok az eszközök, amelyek az EU piacán kialakuló esetleges készlethiány kezeléséhez szükségesek, elsősorban a kvótán felül előállított cukor kvótacukorra történő átváltásával.

59.

b) Az importfüggőséget alapvetően a cukor világkereskedelmi és uniós ára közötti szakadék határozza meg. A reform fontos szerepet játszik e szakadék áthidalásában, és elősegítette egy méretét tekintve kisebb, mégis erőteljesebb cukorágazat fenntartását az Európai Unióban.

60. A Bizottság álláspontja szerint az uniós termelés versenyképességének jelentős mértékű növelése révén a reform után az uniós cukorágazat hatékonyabban ellen tud állni a termelésáthelyezéseknek.

61. Amint azt a Számvevőszék helyesen megállapítja, ahhoz, hogy egy piaci szereplő szerkezetátalakítási támogatásban részesüljön, szerkezetátalakítási tervet kell készítenie, amely tartalmazza azon konkrét intézkedések részletes leírását, amelyek végrehajtása a nemzeti hatóságok feladata. Csak azok a vállalkozások jogosultak a támogatásra, amelyek megfelelő módon végrehajtották ezeket az intézkedéseket.

Az, hogy az uniós cukortermelők külföldről is importálnak cukrot az Európai Unióba, nem új fejlemény. Ezen túlmenően, egy olyan új környezetben, ahol az EU szándéka szerint igyekszik növelni a cukorbehozatalt, az egyes termelőüzemek finomítókká történő alakítása lehetővé teszi, hogy az ilyen importból származó cukor feldolgozásának egy része az Európai Unióban maradjon.

62. A Bizottság üdvözli, hogy a Számvevőszék elismeri a cukor árának csökkentésére irányuló reformcélkitűzés sikeres megvalósítását.

63. A kérdés jobb megvilágítása érdekében a Bizottság hamarosan felmérést készít a cukorpiac ártranszmissziós rendszeréről.

Ezen felül, a szakpolitikák időszakos értékelésének részeként a Bizottság utólagos értékelést készít a KAP cukorágazatra vonatkozó intézkedéseiről. Az értékelés során megvizsgálják, hogy a reform 2006-os elfogadása óta a KAP intézkedései milyen hatást gyakoroltak a cukorellátási láncra, beleértve a mezőgazdasági ágazatot, valamint a cukortermelőket és cukorfinomítókat is. Az értékelést előre láthatóan 2010 negyedik negyedében kezdik meg. Az eredmények 2011 végére várhatóak.

64. Nem meglepő, hogy egy olyan reform bevezetése, amely az ágazat teljes méretének csökkentése mellett a fennmaradó vállalkozásoktól elvárja, hogy versenyképességüket jelentős mértékben növeljék, bizonyos fokú koncentráció kialakulásához vezet az érintett ágazatban.

69. Az izoglükózt gabonafélékből (főként kukoricából és búzából) állítják elő, és – szemben a cukorrépa-ágazattal – e területen a termelők és a feldolgozóüzemek között nincsenek egyedi, ágazati beszállítói szerződések. Így a támogatás fennmaradó részének termelők számára történő kiutalása nem lett volna indokolt.

72. Amint azt a 13. pontban a Számvevőszék elismerte, a szubszidiaritás elvének is megfelelően a szerkezetátalakítási támogatás végrehajtása a tagállamok felelősségi körébe tartozik, ők ugyanis a legalkalmasabbak arra, hogy az egyedi esetekre vonatkozó sajátos tényezőket mérlegeeljék.

Ezen felül a Bizottság szeretné kihangsúlyozni, hogy a szerkezetátalakítási támogatás kifizetésének egyik feltétele, hogy a piaci szereplő végrehajtja az általa készített és az érintett tagállamnak benyújtott tervet, amely többek között a konkrét intézkedések leírását is tartalmazza. Szükségtelen említeni, hogy e terveket az uniós és a nemzeti szabályoknak megfelelően kell elkészíteni, amelyek közül az utóbbiak az egyes tagállamok szerint igen eltérőek lehetnek.

73. A tagállami hatóságoknak ellenőrizniük kell, hogy a szociális jogokkal kapcsolatos kötelezettségeket a szociális terveknek megfelelően hajtják-e végre. Az elszámolások ellenőrzése során azt is vizsgálják, hogy a tagállamok elvégzik-e ezeket az ellenőrzéseket.

A szociális terveket a legtöbb esetben a gyártó és a dolgozók/szakszervezetek közötti megállapodás alapján készítik el. A kötelezettségek — képzés, átcsoportosítás, nyugdíj, stb. — teljesítését ugyancsak az érintett felek fogják ellenőrizni.

Mindezekon felül a Bizottság keretén belül működik a „cukoripari ágazati szociális párbeszéddel foglalkozó bizottság”, amelynek tagjai a szakszervezetek és a cukoripar képviselőiből kerülnek ki. A bizottság elfogadta az európai cukoriparban működő vállalatok társadalmi felelősségvállalására vonatkozó magatartási kódexet, amelyet széles körben alkalmaznak a reform végrehajtása keretében.

A KAP cukorágazatra vonatkozó intézkedéseinek értékelése során a reform társadalmi hatását is vizsgálni fogják. Az értékelést előreláthatólag 2010 negyedik negyedévében kezdik meg. Az eredmények 2011 végére várhatóak.

74. A gyártók számára előírt környezetvédelmi kötelezettségek teljesítésére vonatkozó határidő meghosszabbításának kettős oka volt: először is, az eredeti határidőt 2006-ban határozták meg és az ütemtervet a 2008-ban megindított nemzeti szerkezetátalakítási programok fontos változásainak figyelembe vételével frissíteni kellett. Másodsorban, a globális pénzügyi válságnak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása miatt is helyénvalónak tűnt a módosítás.

75. Az izoglükózt gabonafélékből (főként kukoricából és búzából) állítják elő, és – szemben a cukorrépa-ágazattal – e területen a termelők és a feldolgozóüzemek között nincsenek egyedi, ágazati beszállítói szerződések. Ezért a gabonatermesztők, mivel a gabonaárakat a reform nem érintette, nem lettek volna jogosultak arra, hogy a támogatásból részesüljenek.

76-77. Lásd még a Bizottság 73. pontra adott válaszát.

A Bizottság szeretné azt is kiemelni, hogy a cukorgyárak számának csökkenése egy több éve tartó folyamat eredménye, amely még jóval a reform bevezetése előtt kezdődött, amikor az egyes termelőegységek növelni kezdték feldolgozókapacitásukat. 2000 és 2006 között például 67 gyár zárt be az Európai Unióban.

A szerkezetátalakítási alap olyan jogi keretet és pénzügyi támogatást biztosított, amelyből a reform bevezetése előtti gyárbezárások nem részesülhettek.

80. A diverzifikációs támogatás bevezetésére azért került sor, hogy a tagállamok adott esetben támogatási intézkedéseket hozhassanak az érintett régiókban, többek között a cukorágazat szerkezetátalakítása által érintett egyéb gazdasági szereplők számára, akik a szerkezetátalakítási támogatásból nem részesültek.

81. Lásd a Bizottság 74. pontra adott válaszát.

82. A Mezőgazdasági Főigazgatóságnak a 2010 és 2012 közötti időszakra vonatkozó többéves értékelési tervével összhangban, a KAP cukorágazatra vonatkozó intézkedéseinek értékelését 2010 és 2011 között fogják elvégezni. Az értékelés során megvizsgálják, hogy a KAP intézkedései milyen hatást gyakoroltak a cukorellátási láncra, többek között a mezőgazdasági ágazatra, a cukortermelőkre és cukorfinomítókra a reform 2006-ban történt elfogadása óta. Az értékelés során a diverzifikációs támogatásnak a szerkezetátalakításban érintett régiókra gyakorolt hatását is vizsgálni kell (esettanulmányok alapján).

Az értékelést előre láthatóan 2010 negyedik negyedévében kezdik meg. Az eredmények 2011 végére várhatóak.

A Bizottság az elszámolási eljárások részeként végez ellenőrzéseket.

85. Bár a kizárólag cukorfinomítással foglalkozó üzemek számára nyújtandó átmeneti támogatás nem szerepel a Bizottság javaslatában, a Tanáccsal folytatott megbeszélések során egyértelművé vált, hogy a cukorrépa-feldolgozó üzemekhez hasonlóan a kizárólag cukorfinomítással foglalkozó üzemeknek is egy sor szerkezeti átalakításon kell átesniük a cukor szabályozott piaci árának csökkenése következtében.

Sőt, a reform versenyképesebb gazdasági környezetet teremt a hagyományos cukorfinomítással foglalkozó üzemek számára, akiknek működését ki kell igazítani, hogy az új piaci feltételek mellett is versenyképesen maradjanak. Az érintett piaci szereplőknek a szükséges változtatásokat egy, a nemzeti hatóságok számára benyújtandó üzleti tervben kellett meghatározniuk. Ezzel a támogatással a reform egyenlő elbánást biztosított a Közösség területén működő valamennyi cukortermelőnek, függetlenül attól, hogy cukorrépat vagy nyerscukrot használnak alapanyagként.

86. Az uniós jogszabályokat egységesen kell alkalmazni a tagállamokban, függetlenül attól, hogy az adott országban egy vagy több kedvezményezett van.

88. Ezek az eltérések a lemondott kvóták tényleges mennyiségéből és a lemondás időzítéséből adódtak. A valóságban az ideiglenes szerkezetátalakításból nagyobb összeg folyt be, mint amennyit a cukoripari szerkezetátalakítási alapból kiadásra költöttek. A lemondott kvóták tonnánkénti mennyisége után igényelhető támogatás összege a reform első két évében volt a legmagasabb.

90. A cukoripari támogatás rendszerének reformját úgy alakították ki, hogy az a mezőgazdasági kiadások szempontjából inkább költségvetés-semleges, és nem önfinanszírozó jellegű legyen. A cukoripari szerkezetátalakítási alapot tervezték úgy, hogy önfinanszírozó legyen.

A cukoripari támogatási rendszer reformjának vizsgálatakor a cukorpiac közös szervezésén belül bevezetett valamennyi változtatást figyelembe kell venni, például azt, hogy a cukorrépara magas árgaranciát illetve termelési és export-visszatérítéseket biztosító intézkedésekről egy olyan rendszerre álltak át, amely a termelők számára nyújtott közvetlen támogatáson alapul. Ebben az értelemben a cukoripar támogatási rendszere a mezőgazdasági kiadások szempontjából költségvetés-semleges (lásd még a Számvevőszék 89. pont alatti észrevételét). A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezt a célkitűzést sikerült megvalósítani.

A cukoripari szerkezetátalakítási alapot, amely nem képezi részét a piac közös szervezésének, önfinanszírozónak tervezték, és ezt ugyancsak sikerült megvalósítani.

a) A reform bevezetésének idején várható volt, hogy az EU-ba irányuló cukorbehozatal növekedni fog, elsősorban a „fegyvereken kívül mindent” rendszer alkalmazása következtében. Így, ha a reformot nem vezetik be, és figyelmen kívül hagyják a WTO döntését, az uniós cukorpiac fejlődési iránya az EU termelési kapacitásának csökkentése felé vezetett volna. Ezáltal a többlettermelés csökkenne, és így a termelésre kivetett járulékokból származó bevétel is várhatóan fokozatosan nullára csökkent volna a 2010. költségvetési évtől kezdődően. Ezt a tendenciát figyelembe véve, a cukoripari reform által bevezetett, termelésre kivetett díjat 12 EUR/tonnában határozták meg, annak érdekében, hogy a bevételt illetően a költségvetés-semlegességet fenn lehessen tartani.

b) Az AKCS–EU partnerségi megállapodás keretében tett EU kötelezettségvállalások eredményeként elfogadott kísérő intézkedések az AKCS-országok támogatását szolgálják a szegénység csökkentésére és a fenntartható fejlődésre való törekvésükben. A cukorpiaci reformhoz vezető úton a Bizottság elkötelezte magát amellelt, hogy támogatást nyújt a cukorról szóló jegyzőkönyvet aláíró, előnyben részesített országok átállásához, és megvizsgálta a cukorpiaci reform AKCS-országokra gyakorolt hatását. Az AKCS-országok számára nyújtandó kísérő támogatási intézkedések szükségességét megfelelő módon felmérték.

Az AKCS-országok számára nyújtott támogatás nem tartozik az 1290/2005/EK tanácsi rendelet hatálya alá, mivel az az AKCS-országok fejlesztési támogatásának minősül, és ezért azt a közös agrárpolitika kiadásai fedezik.

91. Lásd a Bizottság 90. pontra adott válaszát.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

93. A reform céljai közvetlenül összefüggnek a közös agrárpolitikának (KAP) a Szerződésekben foglalt célkitűzéseivel. Ezen felül a részben egymásnak ellentmondó célkitűzések nem a reform átgondolatlanágából, sokkal inkább átfogó jellegéből adódnak. A reform eltérő célkitűzéseit a cukorpiacot érintő különböző szempontok szerint határozták meg, amelyek között megfelelő egyensúlyt kell teremteni.

94. A reform után tovább működő vállalkozásoknak alacsonyabb szabályozott piaci árak mellett kell jövedelmezőségüket fenntartaniuk, így tehát az ágazat versenyképességének javítására irányuló célkitűzés megvalósítása teljesült. A termelékenység terén elért növekedést igazolja az a tény is, hogy ma a magas jövedelmezőségű tagállamok rendelkeznek a kvóták 78 %-ával (szemben a reform előtti 68 %-kal), míg az alacsony jövedelmezőségű tagállamok a kvóták 5 %-ával (szemben a reform előtti 12 %-kal).

A kiegészítő kvóták rendelkezésre bocsátása (a szerkezetátalakítási támogatással azonos összegért cserébe) az uniós cukorágazat versenyképességének további erősítését szolgálta, mivel ezáltal a vállalkozásoknak lehetőségük nyílt termelésük növelésére és a méretgazdaságosság előnyeinek kihasználására vagy legalább arra, hogy termelésüket a reform előtti, végleges kvótacsökkentés esetén érvényes szinten tudják tartani.

Lásd még a Bizottság 23. pontra adott válaszát.

95. A reform után a cukorpiacon a belső termelés csökkenése és az alacsonyabb szabályozott piaci árak következtében új egyensúlyi helyzet alakult ki. Az érintett üzemek önként döntöttek a termelés leállításáról, miután felmérték, hogy az új körülmények között működésük hosszú távon mennyire lehet életképes. Az EU területén működő valamennyi piaci szereplőnek azonos feltételek mellett kellett ezt a döntést meghoznia.

A Bizottság hangsúlyozza, hogy a kvótakorlátozás szükséges mértékének meghatározása során figyelembe vették, hogy az ágazat új gazdasági környezetének fényében az intézkedésnek piaci egyensúlyt kell teremteni. Ez úgy valósult meg, hogy az új feltételek mellett magukat versenyképtelennel ítélő vállalkozások leállították (vagy csökkentették) a termelést.

96. A kvótákról való lemondásnak és a kiegészítő kvóták szerzésének egyidejűleg felkínált lehetősége mögött az uniós cukorágazat átfogó szerkezetátalakításának igénye állt. Ennek eredményeképpen az ágazat méretét tekintve ugyan kisebb, de versenyképesebb lett.

Miközben a cukorfeldolgozók kihasználhatják a reform következtében kialakuló alacsonyabb cukorrépaárakból származó előnyöket, az izoglükóz feldolgozásához használt kukorica és egyéb nyersanyagok ára, az izoglükóz árának csökkenése ellenére sem változnak. Annak biztosítása érdekében, hogy az izoglükóz-gyártók relatív versenyképességüket fenn tudják tartani, ingyenes kiegészítő kvótákat bocsátottak rendelkezésükre, hogy kihasználhassák a méretgazdaságosság előnyeit.

97. Általánosságban elmondható, hogy a reform következtében javult az uniós termelők versenyképessége. Mindamelllett a cukortermesztők és a terményt megvásárló cukorgyártók versenyképességét nem lehet egymástól függetlenül kezelni. Lásd még a Bizottság 46–47. pontra adott válaszát.

98. A Tanács úgy döntött, hogy a termelési kvótákon alapuló támogatási rendszert 2014/15-ig fenntartja.

99. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy mindkét célkitűzést – a piac stabilizálását és a nem jövedelmező termelési kapacitás csökkentését – teljes mértékben sikerült megvalósítani. A reform után az EU 6 millió tonnával kevesebb kvótacukrot állít elő és a működő vállalkozásoknak lényegesen alacsonyabb szabályozott piaci árak mellett kell jövedelmezőnek lenniük.

A reform eredményeképpen sikerült áthidalni az uniós és világkereskedelmi árak között tátongó szakadékot. Ez hozzájárult ahhoz, hogy enyhüljön az EU saját belső cukoriparára nehezedő nyomás.

1. ajánlás

A Bizottság természetesen mindig nagy gondot fordít arra, hogy olyan eszközöket és intézkedéseket dolgozzon ki, amelyek átfogó következetességet biztosítanak, és amelyek az igények alapos technikai felmérésén, valamint tárgyilagos és megkülönböztetésmentes kritériumokon alapulnak. Ezt a megközelítést alkalmazta a cukorpiac reformja esetében is.

2. ajánlás

A 2014/2015-ös gazdasági év utáni időszakra vonatkozó cukorpiaci szabályokról szóló javaslatának kidolgozása során a Bizottság, a múltbéli tapasztalatokat figyelembe véve, egy egész sor lehetőséget fog megvizsgálni.

100. A reform hozzájárult ahhoz, hogy az EU cukorágazata versenyképesebbé váljon, és hogy az Európai Unióban biztosítani lehessen a termelés folyamatosságát.

101. A fokozottabb importfüggőség nem a cukorpiac reformjának következtében, hanem az EU szakpolitikai stratégiájának eredményeképpen alakult ki, amely a jó termelési potenciállal rendelkező kevésbé fejlett országokban a gazdaság hajtómotorjának szánt cukortermelés fellendítését célozza.

3. ajánlás

A Bizottság álláspontja szerint a reform eredményeképpen kialakuló új cukorpiaci egyensúly, beleértve az EU önellátásának szintjét is, összhangban áll a Szerződés rendelkezéseivel. A Szerződés nem írja elő, hogy az Európai Uniónak minden mezőgazdasági termék esetében szükségszerűen önellátónak kell lennie. Bizonyos, a cukorpiac támogatási rendszerébe beépített eszközök segítségével az Európai Unió a piacon kialakuló esetleges készlethiányt kezelni tudja, elsősorban a rendelkezésre álló kvótán felül előállított cukormennyiség kvótacukorra történő átváltásával.

102. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a cukor árának csökkentésére vonatkozó reformcél sikerült megvalósítani.

A Bizottság hamarosan felmérést készít a cukorpiaci ártranszmisszióról, hogy világosabban lásson e kérdésben.

Ezen felül, a szakpolitikák időszakos értékelésének részeként a Bizottság utólagos értékelést készít a KAP cukorágazatra vonatkozó intézkedéseiről. Az értékelés során megvizsgálják, hogy a reform 2006-os elfogadása óta a KAP intézkedései milyen hatást gyakoroltak a cukorellátási láncra, beleértve a mezőgazdasági ágazatot, valamint a cukortermelőket és cukorfinomítókat is. Az értékelést előre láthatóan 2010 negyedik negyedévében kezdik majd el. Az eredmények 2011 végére várhatóak.

4. ajánlás

A kérdés jobb megvilágítása érdekében a Bizottság hamarosan felmérést készít a cukorpiaci ártranszmissziós rendszerről.

103. A Bizottság szeretné továbbá kihangsúlyozni, hogy a cukorgyárak számának csökkenése egy több éve tartó folyamat eredménye, amely még jóval a reform bevezetése előtt kezdődött, amikor az egyes termelő egységek még növelték feldolgozói kapacitásukat. 2000 és 2006 között például 67 gyár zárt be az Európai Unióban.

A szerkezetátalakítási alap olyan jogi keretet és pénzügyi támogatást biztosított, amelynek előnyeiből a reform bevezetése előtti gyárbezárások nem részesülhettek.

104. A szubszidiaritás elvének megfelelően a jogalkotó a végrehajtást és a társadalmi következmények nyomon követését a tagállamok hatáskörébe utalta, akik alkalmasabbak e feladatok elvégzéséhez.

A tagállami hatóságoknak ellenőrizniük kell, hogy a szociális jogokkal kapcsolatos kötelezettségeket a szociális terveknek megfelelően hajtják-e végre. Az elszámolások ellenőrzése során azt is vizsgálják, hogy a tagállamok elvégzik-e ezeket az ellenőrzéseket.

A szociális terveket a legtöbb esetben a gyártó és a dolgozók/szakszervezetek közötti megállapodás alapján készítik el. A kötelezettségek – képzés, átcsoportosítás, nyugdíj stb. – teljesítését szintén az érintett felek fogják ellenőrizni.

Mindezekon felül a Bizottság keretén belül működik a „cukoripari ágazati szociális párbeszéddel foglalkozó bizottság”, amelynek tagjai a szakszervezetek és a cukoripar képviselőiből kerülnek ki. A bizottság elfogadta az európai cukoriparban a vállalatok társadalmi felelősségvállalására vonatkozó magatartási kódexét, amelyet széles körben alkalmaznak a reform végrehajtása során.

105. A szubszidiaritás elvének megfelelően a diverzifikációs intézkedések végrehajtása a tagállamok felelősségi körébe tartozik.

106. 2009 decemberében a Bizottság jogszabály-módosítást fogadott el, amely lehetővé tette, hogy a környezetvédelmi intézkedésekre vonatkozó határidőket 2011 szeptemberéig meghosszabbítsák. A határidő meghosszabbítására két okból volt szükség: először is, az eredeti határidőt 2006-ban határozták meg, és az ütemtervet a 2008-ban megindított nemzeti szerkezetátalakítási programok fontos változásainak figyelembe vételével frissíteni kellett. Másodsorban, a globális pénzügyi válságnak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása miatt is helyénvalónak tűnt a módosítás.

107. Bár a kizárólag cukorfinomítással foglalkozó üzemek számára nyújtandó átmeneti támogatás nem szerepel a Bizottság javaslatában, a Tanáccsal folytatott megbeszélések során egyértelművé vált, hogy a cukorrépa-feldolgozó üzemekhez hasonlóan a kizárólag cukorfinomítással foglalkozó üzemeknek is egy sor szerkezeti átalakításon kell átesniük a cukor szabályozott piaci árának csökkenése következtében.

Sőt, a reform versenyképesebb gazdasági környezetet teremt a hagyományos cukorfinomítással foglalkozó üzemek számára, akiknek működését ki kell igazítani ahhoz, hogy az új piaci feltételek mellett is versenyképesek maradjanak. Az érintett piaci szereplőknek a szükséges változtatásokról üzleti tervet kell készíteniük, és a nemzeti hatóságoknak benyújtaniuk. E támogatás révén a reform biztosította, hogy a Közösség területén működő valamennyi cukortermelő egyenlő elbánásban részesül, függetlenül attól, hogy cukorrépat vagy nyerscukrot használnak alapanyagként.

108. A Bizottság szeretné azt is kiemelni, hogy a cukorgyárak számának csökkenése egy több éve tartó folyamat eredménye, amely még jóval a reform bevezetése előtt kezdődött, amikor az egyes termelőegységek növelték feldolgozókapacitásukat. A szerkezetátalakítási alap olyan jogi keretet és pénzügyi támogatást biztosított, amelynek előnyeiből a reform bevezetése előtti gyárbezárások esetén nem részesülhettek.

5. ajánlás

A szubszidiaritás elvének megfelelően a diverzifikációs intézkedések végrehajtása a tagállamok felelősségi körébe tartozik, amelyek alkalmasabbak arra, hogy az egyedi esetekre vonatkozó sajátos tényezők fényében a szükséges döntéseket meghozzák.

6. ajánlás

A szubszidiaritás elvének megfelelően a környezetvédelmi kötelezettségek betartásának biztosítása a tagállamok felelősségi körébe tartozik, amelyek alkalmasabbak arra, hogy az egyedi esetekre vonatkozó sajátos tényezők fényében a szükséges döntéseket meghozzák.

109. A cukoripar támogatási rendszerének reformjának vizsgálatakor a cukorpiac közös szervezésén belül bevezetett valamennyi változást figyelembe kell venni; ilyen változás például az, hogy a cukorrépára magas árgaranciát, illetve termelési és export-visszatérítéseket biztosító intézkedésekről egy olyan rendszerre álltak át, amely első sorban a termelők számára nyújtott közvetlen támogatáson alapul. E tekintetben a cukoripar támogatási rendszerét úgy alakították ki, hogy az a mezőgazdasági kiadások tekintetében költségvetés-semleges legyen. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezt a célkitűzést sikerült megvalósítani.

A 320/2006/EK tanácsi rendelet 1. cikke (3) bekezdésének megfelelően a cukoripari szerkezetátalakítási alaphoz rendelkezésre álló összeget, ami jelenleg mintegy 640 millió EUR-t tesz ki, az intézkedések alapból való finanszírozása után az EMGA Garanciarészlegéhez kell rendelni.

A bevételt illetően lásd a Bizottság 90. pont a) alpontjára adott válaszát.

Az AKCS–EU partnerségi megállapodás keretében tett EU kötelezettségvállalások eredményeként elfogadott kísérő intézkedések az AKCS-országok támogatását szolgálják a szegénység csökkentésére és a fenntartható fejlődésre való törekvésükben. A cukorpiaci reformhoz vezető úton a Bizottság elkötelezte magát amellett, hogy támogatást nyújt a cukorról szóló jegyzőkönyvet aláíró, előnyben részesített országok átállásához, és megvizsgálta a cukorpiaci reform AKCS-országokra gyakorolt hatását. Az AKCS-országok számára nyújtott támogatás nem tartozik az 1290/2005/EK tanácsi rendelet hatálya alá, mivel

ez, az AKCS-országok fejlesztési támogatásának minősül, és ezért azt nem a közös agrárpolitika kiadásaiból fedezik.

Cukoripar szerkezetátalakítása
Kombinált jövedelmezőség tagállami bontásban

Kombinált jövedelmezőség szintje	Tagállam	KVÓTA 2006/2007	Összes lemondott menny. (t)	Kezdeti kvóta %-ában	Kiegészített / Vásárolt	Kvóta 2009/2010	Kezdeti kvóta %-ában
ALACSONY	GÖRÖGORSZÁG	317.502	158.800	50%		158.702	50%
	ÍRORSZÁG	199.260	199.260	100%		0	0%
	OLASZORSZÁG	1.557.443	1.049.064	67%		508.379	33%
	PORTUGÁLIA	69.718	69.718	100%		0	0%
Csoport összesen az ÖSSZES %-ában		2.143.923 12%	1.476.842 28%	69%	0 0%	667.081 5%	31%
KÖZEPES	CSEH KÖZT.	454.862	102.473	23%	20.070	372.459	82%
	DÁNIA	420.746	80.083	19%	31.720	372.383	89%
	SPANYOLORSZÁG	996.961	498.481	50%		498.480	50%
	LETORSZÁG	66.505	66.505	100%		0	0%
	LITVÁNIA	103.010	20.758	20%	8.000	90.252	88%
	MAGYARORSZÁG	401.684	301.264	75%	5.000	105.420	26%
	SZLOVÉNIA	52.973	52.973	100%		0	0%
	SZLOVÁKIA	207.432	103.717	50%	8.605	112.320	54%
FINNORSZÁG	146.087	65.088	45%		80.999	55%	
Csoport összesen az ÖSSZES %-ában		2.850.260 16%	1.291.342 25%	45%	73.395 7%	1.632.313 12%	57%
MAGAS	BELGIUM	819.812	206.066	25%	62.489	676.235	82%
	NÉMETORSZÁG	3.416.896	757.200	22%	238.560	2.898.256	85%
	FRANCIAORSZÁG	3.288.747	683.655	21%	351.695	2.956.787	90%
	HOLLANDIA	864.560	126.547	15%	66.875	804.888	93%
	AUSZTRIA	387.326	54.785	14%	18.486	351.027	91%
	LENGYELORSZÁG	1.671.926,0	366.868,9	22%	100.551,0	1.405.608,1	84%
	SVÉDORSZÁG	368.262	92.798	25%	17.722	293.186	80%
	EGYESÜLT KIR.	1.138.627	165.000	14%	82.847	1.056.474	93%
Csoport összesen az ÖSSZES %-ában		11.956.156 68%	2.452.920 47%	21%	939.225 93%	10.442.461 78%	87%
egyéb országok*		604.114	9.227	2%	0	594.886	
ÖSSZES		17.554.453	5.230.331		1.012.619	13.336.741	

* Azori-szigetek, Madeira, Franciaország tengerentúli megyéi, RO, BU